

Matuszewski, Adam

"Europejskość myśli i twórczości naukowej Jana Jonstona po czterech wiekach. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Lesznie 23 maja 2003 r.", pod red. Alojzego Koniora, Leszno 2003 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 49/1, 154-155

2004

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tercia pars speculi historialis Vincencii in pargameno in magnum modum in asseribus alba cuti obductus".

⁵ *Tamże*, s. 18, nr 160.

⁶ Monografie z Dziejów Oświaty, t. XXXIII, Wrocław-Warszawa-Kraków 1966, s. 139.

⁷ H.I. Marrou: *Historia wychowania w starożytności*. Przeł. S. Łoś. Warszawa 1969, s. 217.

⁸ S. Kot: *Historia wychowania*. T. I. s. 180.

Krzysztof Stopka
Kraków

Noty recenzyjne

Europejskość myśli i twórczości naukowej Jana Jonstona po czterech wiekach. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Lesznie 23 maja 2003 r. Pod redakcją Alojzego Koniora. Leszno 2003. Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 97 s. **Jan Jonston. W 400-lecie urodzin (1603–2003)**.

Tom zawiera zbiór referatów wygłoszonych, bądź nadesłanych na sesję naukową, która odbyła się w Lesznie 23 maja 2003 r. dla uczczenia 400-letniej rocznicy urodzin wybitnego polskiego przyrodnika, lekarza, historyka i pedagoga – Jana Jonstona. We wstępnym artykule Alojzy Konior przypomniał warunki, które przyczyniły się do wspaniałego rozkwitu Leszna w XVI i XVII w. Następnie przypomniał najważniejsze publikacje oraz wydarzenia kulturalne i naukowe związane z obchodzoną w 1975 r. 300-letnią rocznicą urodzin Jana Jonstona, wśród których wymienił, między innymi, odsłonięcie w tym roku w Lesznie pomnika Jana Jonstona oraz wybicie pamiątkowego medalu. Autor przypomniał także publikacje, które ukazały się w latach 1975–2003. Wspomniał także zmarłych w tym okresie wybitnych badaczy życia i twórczości Jana Jonstona, wśród których wymienił profesorów: Bogdana Suchodolskiego, Witolda Włodzimierza Głowackiego, Stanisława Szpilczyńskiego i Gabriela Brzęka. W następnym referacie Adam Matuszewski przedstawił zwięzły biogram oraz charakterystykę twórczości Jonstona. Z kolei Marian Pawlak przedstawił studia uniwersyteckie oraz podróże edukacyjne młodzieży leszczyńskiej w XVII i XVIII w. Do swojego artykułu dołączył: zestawienie tabelaryczne frekwencji studentów z Leszna na uniwersytetach Niemiec, Holandii i Szwajcarii w XVII i XVIII w., wykaz metryk gimnazjów, uniwersytetów (z podziałem na uniwersytety niemieckie, niderlandzkie i polskie) i akademii, oraz wykaz studentów z Leszna z XVII i XVIII w., odnotowanych w metrykach półwyższych i wyższych uczelni. W kolejnych artykułach Jolanta Dworzaczkowa omówiła opracowany przez Jonstona projekt programu

szkolnego *Synopsis didacticae Jonstoni* oraz porównała go z koncepcjami pedagogicznymi Jana Amosa Komeńskiego; Tadeusz Heimrath przedstawił stan wiedzy położniczej w czasach Jonstona; Adam Matuszewski omówił wskazówki moralne zawarte w *Enchiridion ethicum* Jana Jonstona oraz porównał ten podręcznik z podręcznikami z zakresu etyki Arystotelesa i Bartłomieja Keckermana; Janusz Skoczylas zanalizował wpływ Jonstona na rozwój geologii w Wielkopolsce; a Hieronim Kaczmarek przedstawił badania tego uczonego nad cywilizacją starożytnego Egiptu. Do tomu została także dołączona kserokopia wydanej w Lesznie w 1935 r. pracy Bronisława Świderskiego: *Dr Jan Jonston – wybitny uczonego dawnego Leszna*.

Księżna G e r t r u d a : *Modlitwy księżnej Gertrudy z „Psalterza Egberta” z Kalendarzem*. Wydanie: Małgorzata H. Malewicz, Brygida Kürbis. Opracowanie: Brygida Kürbis. Monumenta Sacra Polonorum. T. 2. Kraków 2002. Polska Akademia Umiejętności, VIII, 201, nlb. 2 s. (Druga karta tytułowa w jęz. łacińskim).

Przedmiotem publikacji jest zbiór modlitw, połączony w XI w. z *Psalterzem* arcybiskupa trewirskiego Egberta (977–993). Był on przeznaczony dla jego kolejnej właścicielki, księżnej kijowskiej Gertrudy, córki Mieszka II i Ryczezy. Występuje ona w tekstach modlitewnych w pierwszej osobie jako *ego Gertruda* oraz powierza Bogu swojego syna Piotra. W edycji zostały także zamieszczone: kalendarz z wpisami nekrologicznymi oraz prognostyki księżycowe i pogodowe. Dołączono do niej również 16 barwnych fotokopii najciekawszych stron modlitewnika oraz indeksy: nazw osobowych i etnicznych, nazw geograficznych i wykaz świąt. Omawiany tom zawiera jedynie oryginalną, łacińską wersję publikowanych dokumentów, bez ich tłumaczenia na język polski.

Andrew H o d g e s : *Enigma. Życie i śmierć Alana Turinga*. Przełożył (z ang.) Wiktor B a r g i e s . Warszawa 2002. Prószyński i S-ka, 460, nlb. 1 s., 4 k. tabl., il. ind.

Książka opowiada o życiu i odkryciach Alana Turinga – wybitnego angielskiego matematyka, prekursora badań nad sztuczną inteligencją, współtwórcy komputera, oraz jednej z osób, dzięki której alianci złamali ostatecznie podczas II wojny światowej niemiecką Enigmę. Opisuując obszernie ten wojenny epizod, autor naświetla także bardzo starannie rolę, jaką odegrali w nim Polacy.